

LUCRARILE

STAȚIUNII „STEJARUL“

GEOLOGIE — GEOGRAFIE

EXTRAS

1972 — 1973

ASUPRA UNOR DEPOZITE LACUSTRE DIN BAZINUL TREBIȘULUI

C. BRÂNDUȘ¹⁾,
I. ICHIM

Piriul Trebiș este cel mai important afluent al Bistriței din zona orașului Bacău. Bazinul său hidrografic (cca. 107 km²) este dezvoltat aproape în întregime pe arealul unității de platformă a Moldovei, care are aici un puternic intrind spre vest. Numai cu sectorul de obârșie ajunge pînă în domeniul Neogenului subcarpatic.

Datorită poziției acestui bazin, în zona de confluență a Bistriței cu Siretul, unele aspecte geologice și geomorfologice din cuprinsul său sînt deosebit de interesante, depășind prin semnificația lor cadrul strict al bazinului. Dintre acestea, ne vom referi la prezența și la originea orizonturilor de pietrișuri de pe interfluviul Trebiș-Negel și, respectiv, Trebiș-Bistrița.

Orizontul pietrișurilor de pe interfluviul Trebiș-Negel a fost menționat și descris de I. Donisă (1968) în două profile, unul pe stînga p. Negel (satul Sohodol) și altul pe dreapta p. Secătura (deasupra satului Secătura). În acest profil, de la Secătura, autorul arată că „peste gresii și nisipuri sarmațiene puternic înclinate, se suprapun 3 m de prundișuri, alcătuite din gresii, cuarțite, gnaise, calcare și andezite. Peste ele urmează, local, un strat de nisip cuarțos vinăt, apoi nisip lutos galben, intercalații argiloase galben-vinete și luturi galben-brune“ (1968), pag. 151). Baza prundișurilor este apreciată la 300 m alt. abs. În profilul de la Sohodol, baza aceluiași orizont de prundișuri este dată la 297 m alt. abs. și se află „suprapuse pe marne vinete nisipoase, foarte înclinate spre valea Bistriței“ (pag. 152). Concluzia autorului este că pietrișurile din ambele profile fac parte din același complex de depozite ce aparțin terasei de 170 m alt. relat. a Siretului.

Tot pietrișuri de terasă le consideră și T. Simionescu (1972), înglobîndu-le, în ansamblu, la depozitele cuaternare din bazinul Trebișului.

1) Institutul Pedagogic de 3 ani Bacău.

Pietrișurile de pe interfluviul Trebiș-Bistrița au fost descrise tot de I. Donisă (1968) și interpretate ca aparținând unei delte Kersoniene, creată în mare măsură de Bistrița. Astfel, pe drumul ce duce de la Racila în valea Trebișului (D. Poiana Mare) la 335-340 m și la 365-370 m au fost identificate gresii, menilite, elemente de cristalin, calcare și andezite, iar mai la vest, în D. Poiana Runcului (la 400 m) și în D. Runcului la 300 m (la nord de satul Podiș), apar pietrișuri asemănătoare, însă fără a se identifica andezite și calcare. La acestea se adaugă pietrișurile din D. Chicera Mare (500,3 m) alcătuite numai din elemente de fliș (gresii, menilite, cuarț alb).

În vara anului 1972, cu ocazia cercetării degradărilor de teren din bazinul Trebișului, am constatat că pietrișurile de la Sohodol-Secătura alcătuite din elemente de fliș, gnaise, andezite, calcare mezozoice, roci porfiroide¹ etc., au o dezvoltare mult mai mare decât aria presupusei terase a Siretului. Se extind mult în amonte pe valea Trebișului și se mențin aproximativ la același nivel (300-325 m alt. abs.), ceea ce ne-a determinat să revedem semnificația lor geomorfologică.

Punctul cel mai sudic în care am identificat aceste prundișuri se află situat pe dreapta p. Negel, spre vest de satul Măgura, la aproximativ 300 m alt. abs. (observațiile au fost efectuate în 1970, cu ocazia consolidării șoselei Bacău-Gh. Gheorghiu-Dej). De aici, spre nord și vest, ele au mai fost identificate pe versantul stîng al p. Negel (la 500 m avale de profilul descris de I. Donisă) sub forma unui nivel conglomeratic, la cca 300 m alt. abs., ce stă discordant pe gresii slab cimentate, apoi în profilul de pe dreapta p. Secătura (descris de I. Donisă), în două puncte pe versantul stîng al p. Secătura și în trei puncte pe versantul drept al p. Valea Budului, aici apărînd din nou sub formă de conglomerate, asemănătoare celor de pe stînga pîriului Negel. Ultimele apariții pe dreapta Trebișului sînt în D. Budului, unde se găsesc diseminate pe un areal întins, fără a mai găsi un profil caracteristic. Pe stînga Trebișului, prezența masivă a pietrișurilor deltaice, numai cu elemente de fliș, ce apar în D. Chicera Mare, face mai grea delimitarea complexului caracteristic, de la Sohodol-Secătura. Totuși, prezența unor elemente conducătoare (în special gnaisele) ne-a permis să constatăm că acest complex se continuă cam la aceeași altitudine (300-325 m), pe versantul sudic al D. Samuilă — D. Fătului și în continuare spre vest, pînă în D. Runcu, la nord de satul Podiș, în care am identificat și conglomerate verfeniene. Unind punctele extreme în care apar aceste prundișuri, căpătăm imaginea unei arii de răspîndire mult mai mare decît cea cunoscută pînă astăzi, arie care măsoară între Secătura-Runcu cca 10 km.

Cea mai importantă deschidere unde pot fi descrise condițiile în care apar aceste prundișuri și care permite noi considerații de ordin geologic-geomorfologic, este pe dreapta p. Secătura, deasupra satului

1) Determinare efectuată de I. Petreș, Univ. „Al. I. Cuza”-Iasi.

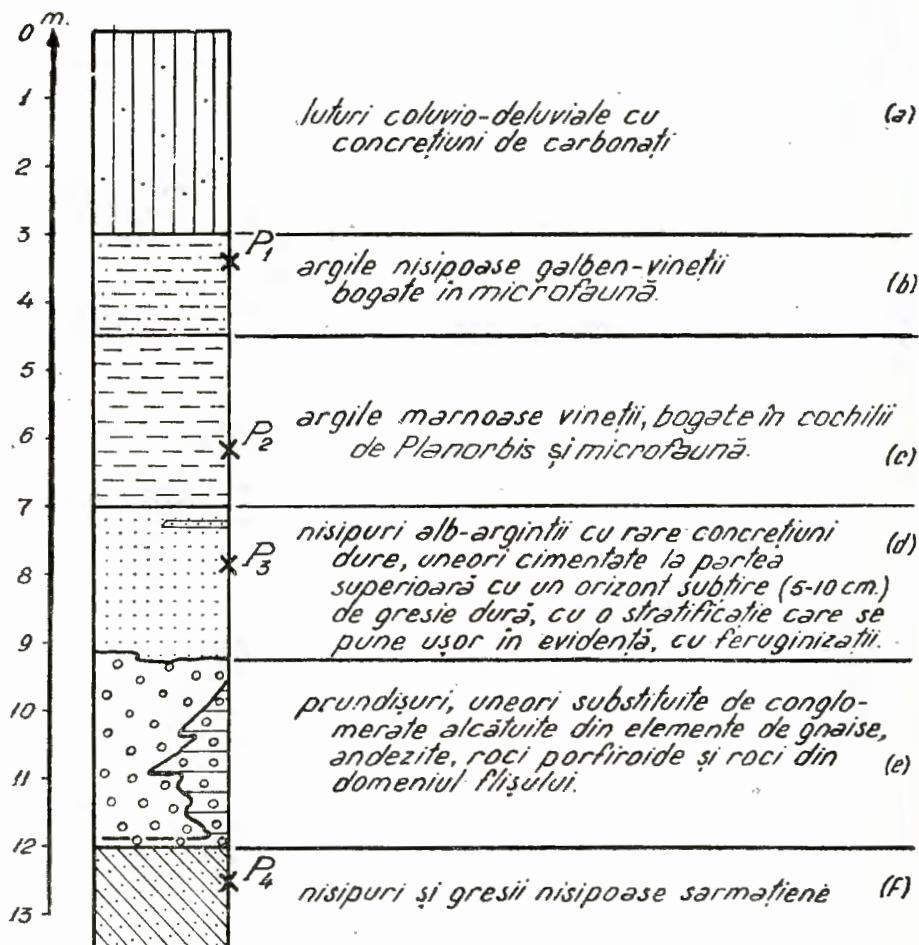

Fig. 2. Coloana stratigrafică în punctul Secătura-Sohodol.

(P = puncte de recoltare și analize paleontologice).

Fig. 2. Colonne stratigraphique du point Secătura-Sohodol

(P = points de récolte des fossiles et d'analyses paléontologiques).

a. limons colluvio-déluviaux à concrétions de carbonates; b. argiles sablonneuses jaunes-bleuâtres, riches en microfaune; c. argiles marnouses bleuâtres, riches en coquilles de Planorbis et en microfaune; d. sables blancs-argentés avec de rares concrétions dures, parfois cimentés à la partie supérieure, avec un mince horizon (5-10 cm.) de grès dur et avec une stratification évidente; avec des tranches ferrugineuses; e. graviers, parfois substitués par des conglomerats, constitués par des éléments de gneiss, andésites, roches porphyroïdes et roches provenant du domaine du flysch; f. sables et grès sablonneux sarmatiens.

specii de globigerine și orbuline (*Orbulina suteralis* și *Orbulina universa*) precum și prin specii ale genului *Globorotalia*. După Bica Ionesi, această faună este net. marină și aparține Tortonianului sau Miocenului mai vechi. Apariția ei în depozite se datorește transportului și reșmanierii de la o distanță foarte mică și depunerii într-un lac, unde a avut condiții să se păstreze. Un transport de la distanță mare ar fi distrus-o. După cum afirmă B. Ionesi (informare verbală), în toate depozitele de terasă pe care le-a analizat pînă în prezent, nu a întilnit decît foarte rare fragmente de microfosile. Macrofauna din același complex argilos este reprezentată prin specii bine conservate de *Planorbis*, cu dimensiuni mari, specii care nu trăiesc decît într-un mediu lacustru. În depozitele pe care T. Simionescu (1972) le consideră cuaternare, a identificat o faună cu ostracode, care se știe că este tipică mediului lacustru.

Dacă la toate acestea se adaugă și faciesul general al depozitelor, caracterizat prin prezența la partea superioară a pietrișurilor a unui orizont subțire de gresie (7-10 cm), prin prezența unor concrețiuni dure (trovanți) în masa nisipurilor, precum și printr-o stratificație orizontală evidentă a complexului argilos fosilifer, se poate aprecia că întregul complex este de origine lacustră (fluvio-lacustră).

Nivelul de prundișuri din bazinul Trebișului, situat la 300-325 m, reprezintă o continuare a complexului de la Sohodol-Secătura. În acest caz se pune problema ariei de origine a acestor pietrișuri, a vârstei lor, precum și a limitei presupusului lac.

Avînd în vedere răspîndirea pietrișurilor cu elemente de cristalin, andezite, calcare mezozoice etc., se poate presupune că limita vestică a lacului trecea pe la apus de satele Măgura, Sohodol, Secătura și apoi prin D. Budului, pînă la D. Samuilă. Dacă includem prundișurile din D. Runcu în același complex, această limită este mult mai la vest și nu este exclus ca pe aici să fi fost legătura cu un presupus lac din bazinul Tazlăului. Spre nord, limita este greu de trasat, datorită unor groase depozite de glaciș, în care se înglobează și prundișuri remaniate din D. Chicera Mare.

În legătură cu aria de origine a prundișurilor, credem că nu era prea îndepărtată. Rețeaua hidrografică venea dinspre est și nord-est și drena terenurile deltelor sarmatice construite de Bistrița. Această rețea se vărsa într-un lac de mică adîncime, al cărui nivel s-a menținut mult timp constant, ceea ce a permis un transport și o uniformizare a orizontului de prundișuri prin acțiunea valurilor.

Asupra vârstei este mai dificil să ne pronunțăm din cauză lipsei faunei conducătoare. Dacă avem în vedere poziția acestor depozite, discordantă peste Sarmatian (Kersonian, după C. Martiniuc, se poate aprecia că s-au depus după Sarmatian) de asemenea, dacă mai avem în vedere că ele se situază la nivelul teraselor de 160 m ale Bistri-

ței, datate ca pliocene (I. Donisă, 1968), s-ar putea presupune că depozitele sînt pliocene sau cel puțin pliocene. Este deocamdată o presupunere, deoarece nu cunoaștem bine raporturile cu depozitele situate mai la sud, care se știe că trec în complexul „pietrișurilor de Cîndești” (Villafranchiene).

În concluzie, analiza depozitelor de la Sohodol-Secătura și urmărirea lor în bazinul Trebișului, ne îndreptățește să considerăm că sedimentarea lor s-a făcut, mai curînd, într-un lac și au fost transportate de o altă rețea hidrografică decît cea actuală.

BIBLIOGRAFIE

- BANDRABUR, T., și GIURGEA, P., 1965, *Contribuții la cunoașterea Cuaternarului Văii Siretului din regiunea Bacău* — Roman, D. de S., Com. Geol. Vol. LI (1963-1964).
- DONISĂ, I., 1968, *Geomorfologia Văii Bistriței*, Ed. Acad., București.
- MACAROVICI, N., 1964, *Contribution à la connaissance du Sarmatien entre la vallée du Siret et les Subcarpathes*, An. Univ. „Al. I. Cuza”-Iași, Sect. II, vol. IV, fasc. 2.
- SIMIONESCU TEODORA, 1972, *Studiul geologic al Sarmatianului și Meoșianului dintre valea Bistriței și valea Răcăciuni (Bacău)*. Rezumatul tezei de doctorat (Iași).
- * * * , *Harta geologică a R.S.R., sc. 1:200.000 (foaia Bacău)*, Inst. Geol., București (1970).

SUR CERTAINS GRAVIERS DU BASSIN DE LA RIVIÈRE DE TREBIȘ.

R É S U M É

Un horizon de graviers de l'interfluve Negel-Secătura (SV du village de Secătura-Bacău) est considéré, dans la littérature géomorphologique comme appartenant à la terrasse de 170 m de Siret. Nos recherches récentes ont suis en relief une série d'arguments d'ordre paléontologique, pétrographique et géomorphologique qui constatent l'origine fluviale des graviers respectifs et indigent une sédimentation de ceux-ci dans un lac de petite profondeur, qui comprend une bonne partie du bassin actuel de Trebiș. L'origine lacustre de ces graviers impose une réinterprétation de l'évolution paléo-géomorphologique de la région de confluence Bistrița-Siret, zone où Trebiș débouche dans Bistrița.